

Tincuța OJOG

MAREA UNIRE DIN 1918

REFLECTATĂ ÎN PERIODICELE

BISERICEȘTI EXISTENTE

ÎN BIBLIOTECA SFÂNTULUI SINOD ȘI
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

„CAROL I” DIN BUCUREȘTI

BIBLIOGRAFIE SPECIALĂ: 1917-2016

BASILICA
BUCUREȘTI
2018

CUPRINS

PRIN LUMINA CUVÂNTULUI, LA IDEALUL MARIÍ UNIRI (1918). PRESA BISERICESCĂ, FACTOR AL UNITĂȚII NAȚIONALE ROMÂNEȘTI	5
DE UNIONE, ANIMA, PATRIAQUE... DESPRE UNIRE, SUFLET ȘI ȚARĂ	8
INTRODUCERE	11
MAREA UNIRE DIN 1918 REFLECTATĂ ÎN PERIODICELE BISERICEȘTI EXISTENTE ÎN BIBLIOTECA SFÂNTULUI SINOD ȘI BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ „CAROL I” DIN BUCUREȘTI. Bibliografie specială: 1917-2016	17
INDEX DE AUTORI	126
INDEX DE TITLURI	131
INDEX DE SURSE	155
ANEXĂ	161

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

Intrarea Miron Cristea nr. 6, 040162, București
Tel.: 021.335.21.29; 021.335.21.28; Fax: 021.335.19.00
E-mail: contact@librariacartilorbisericessti.ro,
tipografia@patriarhia.ro, editura@patriarhia.ro
www.librariacartilorbisericessti.ro

INTRODUCERE

„Bibliografia este un mijloc de informare științifică prin care intelectualul capătă metoda sa ilustrată prin ordin, armonie și stăpânire a problemelor ce îl preocupă”¹.

Barbu THEODORESCU

Aparută odată cu primele manifestări ale culturii scrise și cunoscând o dezvoltare fără precedent în secolul al XX-lea, necesitatea bibliografică va crește continuu și direct proporțional nu numai cu amplificarea producției de documente, dar și cu creșterea gradului de complexitate și de diversitate a intereselor de cunoaștere a omului și a societății² și din dorința de a-l ajuta pe cercetător în munca sa de colectare, selecție și analiză a documentelor³.

¹ Cristina POPESCU, „Informarea bibliografică, necesitate sau opțiune?”, în: *Studii de biblioteconomie și știința informării*, 8/2004, p. 61.

² Șerban ȘUBĂ, „Valorile perene ale bibliografiei și cerințele societății informaționale. Preliminarii la un program bibliografic național”, în: *ABIR: buletin trimestrial*, 10 (1999), 4, p. 12.

³ C. POPESCU, „Bibliografia – imperativ al societății informaționale”, în: *Studii de biblioteconomie și știința informării*, 12/2008, p. 148.

În literatura de specialitate, bibliografia desemnează „activitatea științifică vizând cercetarea ansamblului informațional al tipăriturilor, publicarea și sistematizarea acestora în lucrări bibliografice”⁴ sau „elaborează stocuri ordonate, fie de referințe la documente, fie de informații care pot fi utilizate direct, și le face disponibile și accesibile utilizatorilor”⁵, „[ducând] la cunoașterea lumii literare, la ceea ce s-a scris și tipărit în trecut, la ceea ce se scrie și tipărește în fiecare zi, ea dă viață și mișcare cărții, ea facilitează lectura și o răspândește, ea creează emulația gândirii și muncii [...]. Bibliografia acumulează [...] de secole o masă enormă de informații de care ne închipuim nejust că ne-am putea lipsi, pentru a reconstrui faptele istoriei”⁶.

Acesta este și scopul lucrării de față, intitulată *Marea Unire din 1918 reflectată în periodicele bisericești existente în Biblioteca Sfântului Sinod și Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București. Bibliografie specială: 1917-2016*.

Marea Unire din 1918 se înscrie în istoria contemporană a poporului român ca fiind cel mai semnificativ moment al realizării statului național unitar român. Evenimentul din 1918 a constituit obiectivul și subiectul unor ample

⁴ Ion STOICA, *Bibliografia și informarea documentară: repere teoretice*, Ed. Litera, București, 1973, p. 27 apud C. POPESCU, *Tipuri și forme ale lucrărilor bibliografice*, p. 1, disponibil la <http://documents.tips/documents/tipuri-si-forme-ale-lucrurilor-bibliografice.html>, accesat la 2 aprilie 2017.

⁵ C. POPESCU, *Tipuri și forme ale lucrărilor bibliografice*, p. 1.

⁶ Louise-Noëlle MALCLÈ, *Manuel de bibliographie*, Presses Universitaires de France, Paris, 1976, p. 17 apud Zenovia NICULESCU, „Universul bibliografic”, în: *Studii de biblioteconomie și știința informării*, 9-10/2005-2006, p. 137.

preocupări. Drept rezultat, începând din 1918 și până astăzi, s-au făcut numeroase studii și lucrări speciale sau de sinteză care au adus rezultate interesante și care au dovedit preocupări fundamentale cu privire la marele eveniment istoric. Ele sunt însă departe de a-l fi epuizat.

O temă atât de generoasă ca aceea a Marii Uniri din 1918, care s-a bucurat de o abordare extrem de variată și largă, a fost însă mai puțin cercetată din perspectiva aportului considerabil pe care Biserica Ortodoxă Română l-a avut la înfăptuirea acestui mare ideal național al românilor. De aceea, lucrarea de față, adresându-se cercetătorilor din științele umaniste și sociale, în general, dar și istoricilor și celor interesați de Marea Unire din 1918, în special, prezintă sistematizat, sub formă de descrieri bibliografice, studiile, articolele și notele publicate în periodicele bisericești între anii 1917-2016, referitoare la marele eveniment istoric, recuperând astfel un important fragment din istoria României.

Bibliografia este alcătuită pe baza publicațiilor seriale bisericești existente în fondurile *Bibliotecii Sfântului Sinod* și ale *Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”* din București, fiind consultate revistele, ziarele, anuarele și buletinele apărute sub auspiciile Bisericii.

Bibliografia temei, cuprinzând 838 de titluri, este specială, retrospectivă, iar referințele bibliografice sunt descriptive, bazându-se pe cercetarea directă a surselor primare, altfel spus, în arealul cercetării acestei bibliografii se situează documentele primare.

În vederea realizării bibliografiei, am parcurs trei etape de lucru, și anume: *selectarea, descrierea și sistematizarea*

surselor bibliografice, cu operațiile lor bibliografice specifice. *Selectarea* documentelor este o etapă pe cât de importantă, pe atât de dificilă. Importantă, pentru că, de regulă, valoarea științifică a unei lucrări depinde, cu certitudine în mare măsură, de sursele de informare folosite. Dificilă, deoarece cantitatea de informație științifică sporește într-un ritm alert.

Descrierea documentelor este una bibliografică, constând în enumerarea elementelor exterioare, caracteristice tipăriturilor, într-o anumită ordine.

În ceea ce privește *sistematizarea surselor bibliografice*, acestea sunt analizate din perspectivă bibliologică și informațională și structurate cronologic – în funcție de datele de apariție ale referințelor bibliografice. În cazul în care mai multe articole sau studii au apărut în același an, lună, zi, s-a adăugat criteriul alfabetic după *titlu* sau *numele autorului*, acolo unde a existat. Trebuie menționat că pentru prima parte a intervalului de timp de care ne-am ocupat, numerotarea paginilor era continuă pe un an întreg și nu reîncepea cu pagina unu la fiecare număr nou. De asemenea, o parte din publicațiile seriale aflate în colecțiile *Bibliotecii Sfântului Sinod* și *Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”* din București sunt grupate pe câte șase luni. Mai mult decât atât, țin să menționez faptul că pentru periodicele cu același titlu, s-a ales drept criteriu de diferențiere subtitlul acestora.

Semnalez, de asemenea, mai ales pentru valoarea ei practică, dar și pentru o orientare rapidă în ansamblul informațional al acestei bibliografii, că au mai fost realizate *Indexul de autori*, *Indexul de titluri* și *Indexul de surse*.

Fiecare dintre acestea determină o structură coerentă, fixează tipologii relevante ale lucrării și stabilește nivele diferite de interes, în funcție de așteptările cititorului. Întrucât cercetarea de față a presupus analiza fondurilor de publicații periodice bisericești aflate atât în *Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”*, cât și în *Biblioteca Sfântului Sinod*, s-a impus precizarea, pentru fiecare articol în parte, a fondului în care se află, folosind siglele BCU pentru *Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”* și BSS pentru *Biblioteca Sfântului Sinod*.

Socotim că importanța și gradul de noutate al acestor lucrări sunt asigurate de caracterul selectiv al temei și surselor, rezultatele unei astfel de cercetări completând și nuanțând studiile amănunțite ale istoricilor și nu numai, atrăgându-le atenția asupra existenței surselor bibliografice referitoare la rolul determinant pe care Biserica română l-a avut în realizarea Marii Uniri din 1918 prin intermediul publicațiilor seriale bisericești.

Ținem să precizăm că, deși uneori ne-am confruntat cu probleme inerente legate de complementaritatea fondului documentar, totuși demersul nostru îndeplinește toate exigențele unei redactări științifice. Mai mult, bibliografiile, prin însăși natura lor, nu sunt lucrări exhaustive, informațiile multiplicându-se odată cu trecerea timpului. De aceea, cercetarea noastră nu constituie decât o etapă în studierea mai aprofundată, sub toate aspectele, a implicării Bisericii la îndeplinirea marelui ideal național din 1918, așa cum rezultă din periodicele bisericești apărute în perioada 1917-2016.

Întâlnirea cu această temă și provocarea de a analiza colecțiile unor instituții de elită ale culturii și spiritualității românești, precum *Biblioteca Sfântului Sinod* și *Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”*, au fost o mare onoare și, pe această cale, mărturisim aleasa noastră recunoștință. În egală măsură, dorim să exprimăm mulțumirile noastre Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pentru binecuvântarea dată în vederea cercetării fondului de publicații periodice bisericești al *Bibliotecii Sfântului Sinod* din București și publicării lucrării de față. Deosebite mulțumiri datorăm, de asemenea, doamnei conf. univ. dr. Mireille Rădoi, Directorul *Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”*, și Pr. Arhim. Policarp Chițulescu, Directorul *Bibliotecii Sfântului Sinod* din București, pentru prefațarea acestui volum. Recunoștința noastră se îndreaptă, deopotrivă, și către colegii de la Departamentul de Cercetare din cadrul *Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”*, îndeosebi către doamna Silvia Tomescu și doamna Elena Bulgaru, pentru observațiile pertinente și sugestiile de natură metodologică, ce au fost incluse și valorificate în studiul de față.

MAREA UNIRE DIN 1918
REFLECTATĂ ÎN PERIODICELE
BISERICEȘTI EXISTENTE
ÎN BIBLIOTECA SFÂNTULUI SINOD ȘI
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
„CAROL I” DIN BUCUREȘTI
Bibliografie specială: 1917-2016

1917

1. „Viitorul României”, în: *Telegraful Român: publicație național-bisericească*, 65, 5/18 sept. 1917, nr. 70 p. 1. (BCU)

1918

2. „Unirea Basarabiei cu România”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 3/16 apr. 1918, nr. 37, p. 145. (BCU)
3. „Unirea Basarabiei cu România”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 5/18 apr. 1918, nr. 38, p. 150. (BCU)
4. „Unirea Basarabiei”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 10/23 apr. 1918, nr. 40, pp. 157-158. (BCU)

5. „Unirea Basarabiei”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 12/25 apr. 1918, nr. 41, p. 162. (BCU)
6. „Din Basarabia”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 5/18 iun. 1918, nr. 60, p. 238. (BCU)
7. ARION, C.C., „Unirea Basarabiei la Patria Mamă: răspuns la un protest”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 14/27 iun. 1918, nr. 63, p. 250-251. (BCU)
8. „Viitorul Basarabiei: convorbiri cu un ministru”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 23 iun./6 iul. 1918, p. 266. (BCU)
9. „Bucovina se întoarce la sânul mamei”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 25 oct./7 nov. 1918, nr. 113, p. 450. (BCU)
10. „Spre pace”, în: *Cultura creștină*, 7, nov.-dec. 1918, nr. 17-20, pp. 331-334 [Redacția]. (BSS)
11. CÂNDEA, R., „Scumpa noastră Bucovina”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 1/14 nov. 1918, nr. 117, p. 463. (BCU)
12. „România pretinde Ardealul”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 2/15 nov. 1918, nr. 118, p. 265. (BCU)
13. „Sfatul Național român cere deplina putere asupra teritoriilor locuite de români”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 2/15 nov. 1918, nr. 118, p. 265. (BCU)
14. „Glasul mândrei Basarabii cere unirea tuturor românilor”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 3/16 nov. 1918, nr. 119, p. 468. (BCU)
15. „Întrunirea publică română din Budapesta”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 4/17 nov. 1918, p. 470. (BCU)

16. „Marea Adunare Națională la Bălgrad”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 7/20 nov. 1918, nr. 123, p. 478. (BCU)

17. „Tratatule de la Arad: consfătuirile de asta dată nu au izbutit”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 7/20 nov. 1918, nr. 121, p. 471-472. (BCU)

18. „Declarația ministrului Jaszi de la tratatule de la Arad”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 9/22 nov. 1918, nr. 123, p. 478. (BCU)

19. „Către popoarele lumii”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 10/23 nov. 1918, nr. 124, p. 479. (BCU)

20. „Adunarea Națională a națiunii române din Ungaria și Transilvania la Alba Iulia, cetate istorică a neamului nostru, pe ziua de duminică în 18 noiembrie (1 dec. st. n.) a.c. la orele 10 a.m”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 11/24 nov. 1918, nr. 125, p. 483. (BCU)

21. CÂNDEA, R., „Unirea Românilor”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 14/27 nov. 1918, nr. 126, p. 485. (BCU)

22. „Trei cereri pentru reușita marelui meeting de la Alba Iulia”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 14/27 nov. 1918, nr. 126, p. 487. (BCU)

23. „Bălgrad”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 17/30 nov. 1918, nr. 129, p. 493. (BCU)

24. „Cuvântarea d-lui N. Iorga”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 17/30 nov. 1918, nr. 129, p. 493. (BCU)

25. „Cuvântarea M.S. Regelui la depunerea jurământului”, în: *Telegraful Român: foaie religioasă*, 66, 17/30 nov. 1918, nr. 129, p. 493. (BCU)